

Міністерство освіти і науки України

Львівський національний університет імені Івана Франка

Факультет педагогічної освіти

Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

ЩЕПАНСЬКА ІРИНА АНДРІЇВНА

ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ

Магістерська робота

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»

Науковий керівник:

д. пед. н., доц., проф. кафедри загальної

педагогіки та педагогіки вищої школи

П'ятакова Г. П.

Львів – 2023

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	3
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ	12
1.1. Огляд наукової літератури з проблеми дослідження.....	12
1.2. Законодавчий вимір освітніх реформ у Республіці Польща та Україні.....	18
1.3. Обґрунтування головних положень та понятійного апарату.....	33
Висновки до першого розділу.....	33
РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК СИСТЕМИ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА ТА УКРАЇНІ	41
2.1. Результати реформування системи шкільної освіти Польщі	41
2.2. Тенденції розвитку освітнього процесу в школах України.....	52
Висновки до другого розділу.....	52
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ПОЛЬЩІ У ВІТЧИЗНЯНУ ОСВІТУ	60
3.1. Моделі вимірювання навчальних досягнень учнів у школах Польщі..	60
3.2. Рекомендації для шкільної освіти України щодо використання перспективного досвіду Республіки Польща.....	64
Висновки до третього розділу.....	64
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	78
ДОДАТКИ	86

Анотація

ЩЕПАНСЬКА І.А. ОСОБЛИВОСТІ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ

Магістерська робота на здобуття ступеня магістра за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» Львівського національного університету імені Івана Франка. Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи – Львів, 2023.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, бібліографічного списку, що включає 62 найменування. Загальний обсяг роботи становить 93 сторіноки, у т.ч. основного тексту – 63 сторінки. Робота містить 9 рисунків, а також 3 додатки на 8 сторінках.

Об'єктом дослідження є становлення сучасної шкільної освіти в Україні та Польщі.

Предмет дослідження – сутність, тенденції, результати процесу реформування системи шкільної освіти в Польщі та Україні.

Методологічна основа дослідження включає діалектичний підхід, який сприяє розглядати предмет дослідження у контексті його постійного розвитку, сучасних змін у шкільній освіті під впливом реформ, завдань Болонського процесу, Європейського Союзу, законів про освіту, прийнятих у Польщі та Україні, що відповідає розвитку демократичного суспільства загалом. Застосовано системний та компетентнісний підходи й використано такі теоретичні методи дослідження: метод базових понять; метод класифікації; метод аналізу відносин; метод конкретизації та узагальнення. Використано такі методи порівняльних досліджень: порівняльно-історичний метод; порівняльно-типологічний метод; порівняльно-зіставний метод.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні особливостей процесу реформування системи шкільної освіти в Республіці Польща та України та урахуванні позитивного досвіду для становлення Нової української школи.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягає у тому, що: вивчено та проаналізовано особливості коцептуальних, структурних, організаційних освітніх реформ; проаналізовано, уточнено та порівняно базові поняття, що характеризують процес реформування шкільної освіти в Польщі та Україні; обґрунтовано основні тенденції розвитку шкільної освіти в Польщі та Україні; вивчено та порівняно особливості впровадження компетентнісного підходу в шкільну освіту Польщі та України; охарактеризовано та порівняно спільні риси та розбіжності освітніх реформ з метою впровадження в українську шкільну освіту прогресивного досвіду Польщі.

Практичне значення одержаних результатів полягає у вивченні особливостей освітніх реформ, які відбулися у ХХ–ХХІ ст. у Польщі та Україні під впливом Болонського процесу, положень ЄС, впровадених законів про освіту. З Польщею як країною, з якою маємо спільні кордони, нас об'єднує схожа історія, нелегкий шлях досягнення незалежності та проблеми становлення й реформування власної системи шкільної освіти.

Значення роботи та висновки. В роботі було науково обґрунтовано позитивний досвід розвитку шкільної освіти Польщі, яка вважається однією з кращих з-поміж країн ЄС. З погляду зарубіжного досвіду розробили рекомендації впровадження його у практику діяльності загальних закладів середньої освіти України.

Теоретичні положення проведеного дослідження та розроблені методичні рекомендації можуть бути використані у викладанні курсів «Педагогіка», «Історія педагогіки», «Порівняльна педагогіка», «Методика викладання» тощо.

Ключові слова: система реформування, шкільна освіта, українська освіта, освітній досвід, освіта Польщі.

Summary

Shchepanska I.A. FEATURES OF THE REFORM OF THE SCHOOL EDUCATION SYSTEM IN UKRAINE AND POLAND

Master's thesis for obtaining a master's degree in specialty 011 "Educational and pedagogical sciences" of the Ivan Franko National University of Lviv. Department of General Pedagogy and Higher School Pedagogy - Lviv, 2023.

The work consists of an introduction, three sections, conclusions, a bibliographic list, which includes 62 titles. The total volume of the work is 93 pages, including main text – 63 pages. The work contains 9 figures, as well as 3 appendices on 8 pages.

The object of the study is the development of modern school education in Ukraine and Poland.

The subject of the research is the essence, trends, results of the process of reforming the school education system in Poland and Ukraine.

The methodological basis of the research includes a dialectical approach, which helps to consider the subject of research in the context of its constant development, modern changes in school education under the influence of reforms, tasks of the Bologna process, the European Union, laws on education adopted in Poland and Ukraine, which corresponds to the development of a democratic society in general. The system and competence approaches were applied and the following theoretical research methods were used: the method of basic concepts; classification method; relationship analysis method; method of specification and generalization. The following methods of comparative research were used: comparative-historical method; comparative-typological method; comparative method.

The purpose of the study is to theoretically substantiate the peculiarities of the process of reforming the school education system in the Republic of Poland and Ukraine and to take into account the positive experience for the formation of the New Ukrainian School.

The scientific novelty and theoretical significance of the research is that: the peculiarities of conceptual, structural, and organizational educational reforms have been studied and analyzed; the basic concepts characterizing the process of reforming school education in Poland and Ukraine were analyzed, clarified and compared; the main trends in the development of school education in Poland and Ukraine are substantiated; studied and compared the peculiarities of the implementation of the competence approach in school education in Poland and Ukraine; the common features and differences of educational reforms with the aim of introducing the progressive experience of Poland into Ukrainian school education are characterized and compared. The practical significance of the obtained results lies in the study of the features of educational reforms that took place in the 20th-21st centuries. in Poland and Ukraine under the influence of the Bologna Process, EU regulations, implemented laws on education. With Poland, as a country with which we have common borders, we share a similar history, a difficult path to achieving independence, and the problems of establishing and reforming our own school education system.

Value of work and conclusions. In the work, the positive experience of the development of school education in Poland, which is considered one of the best among the EU countries, was scientifically substantiated. From the point of view of foreign experience, recommendations were developed for its implementation in the practice of general secondary education institutions of Ukraine.

The theoretical provisions of the conducted research and the developed methodological recommendations can be used in the teaching of the courses "Pedagogy", "History of Pedagogy", "Comparative Pedagogy", "Teaching Methodology", etc.

Keywords: reform system, school education, Ukrainian education, educational experience, Polish education.